

**CERKVENI
SPOMENIKI
V PREKMURJI
STR. 3**

**PRAUŠKA V
ODRANCE
STR. 5**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 22. septembra 2005 ☼ Leto XV, št. 25, cena: 50 Ft

GESEN V ZNAMENJI OBLEJTNIC

Vsakša obletnica, vsakši jubilej je dober bar za dve stvari. Najprva za tau, ka se leko pregleđa delo, stero se je opravilo do tistoga mau, leko se analizirajo rezultati, vönajdejo hibe, drugič pa za tau, ka se naredijo plani, kak bi trbelo tadala delati, ka bi trbelo popraviti. Letošnja gesen de v Porabji v znamenji oblejtnic, Slovenska zveza de svetila 15 oblejtnico ustanovitve, gledališka družina Nindrik-indrik dela deset lejt, pred kratkim je gorenjesenička folklorna skupina svetila 20. oblejtnico dela. Če poglednamo malo dale, Slovenci v Budimpešti so tō pred petnajstimi lejtami zorganizirali svojo slovensko društvo, da bi leko poslali svoje delegate na ustanovni občni zbor prve samostojne (önálló) slovenske organizacije na Madžarskom. Slovenska zveza je bila ustanovljena 27. oktobra 1990. leta na Gorenjom Seniki. Bijo je deževen den, v Budimpešti so taksisti meli blokado zavolo viski cen bencina, zatok so se delegati iz glavnoga varaša težko prebili do Porabja. Gorenjesenički kulturni daum se je napuno z lidami iz vsej vasi Porabja, da bi se odlaučili, ka vöstaupimo iz Demokratične zveze Južnih Slovanov pa gorpostavimo svojo organizacijo. Za odločitev je trbelo nej malo poguma, vej pa tistoga ipa je bila situacija nejgvušna. Dapa odločitev je spadnila pa se je delo začnilo. 14. februara 1991. leta je vöprišla prva

Delegati na lanskem občnem zboru Zveze Slovencev

Člani gledališke družine Nindrik-indrik v Monoštri na premieri predstave Krčma

številka novin Porabje, ustanovljale so se nauve kulturne skupine, stare so mele baukše pogoje za delo, vö so se davale knjige, društva po porabski vasnicaj so začnile sodelovati z društvi v Prekmurji... Po par lejtaj se je začno zidati Slovenski kulturni in informativni center, v sterom je daubo svojo mesto slovenski radio tō, steroga najprva naloga je, ka ohranja, gordrži slovensko rejč. Tau vala za naše novine tō pa za vse tiste skupine, stere nücajo kak »škér« slovensko besedo. Med tejmi je gledališka družina Nindrik-indrik, stera že deset lejt dela na tejm, ka bi zaživali porabski odri. Njino delo, s sterim so opirali paut za druge skupine tō, so že večkrat priznali na slovenski revijaj tō. Po nijj so se zgledovali Števanovčani, gda so par lejt za njimi oni tō ustanovili dramsko skupino, dapa brezi nji bi Mlado porabsko gledališče tō nej začnilo delovati. Dostakrat se čüdivamo, gda nam zvünešnji lidgé pravijo, kakšno pa kelko dela se je opravilo v zadnji petnajsti lejtaj v Porabji. Oni tau bole vidijo pa čütijo kak mi, steri v tom delamo. Kak se je prej vse obrnaulo. Tau je istina, dapa obrnaulo se je ešče nika, tau, ka mladi pa mlajši vse menje znajo pa gučijo slovensko. Tau pa mi vidimo pa čütimo. Tak ka če mo na kakšni obletnicaj delali plane za tadale, se s tauga ne smejmo spozabiti.

Marijana Sukič

UČBENIKE SI MORAMO NAPISATI SAMI

(Prispevek k dvojezičnemu pouku 2)

Uspešnost dvojezičnega pouka v Sloveniji nam je nedvomno lahko vzor, samo ni vseeno, v kakšnem oziru. Ne smemo narediti takšnih usodnih napak, da prevzamemo od njih na primer učbenike in učno snov, o čem razmišlja eden od ravnateljev dvojezične šole – ki pa ni filolog – zato je tudi mene vprašal za mnenje. Delno na podlagi lastnih izkušenj, delno na podlagi informacij iz knjige gospe Valerije Perger mi je jasno, da je jezikovno znanje porabskih učencev dokaj pomanjkljivo. V svojem prispevku »Čakajoč na ministra« piše gospa magistrica med drugim naslednje: »Že monostrski tabor Za materinščino je pokazal, da bi se učenci, predvsem pa učitelji pri slovenskem pouku morali bolj truditi, saj je zaskrbljujoče, če učenci po nekaj letih učenja slovenščine ne razumejo niti preprostega vprašanja, npr. Kako ti je ime. (...)« Kakor koli, radi bi prevzeli metode in učbenike dvojezičnega pouka z onkraj meje, ker so se tam izkazali za uspešne, z enkrat tega ne smemo storiti, ker bi s tem v naših okoliščinah naredili usodno napako. Metode in učbeniki namreč sami ne jamčijo za uspeh. Le-te moramo vedno prilagajati učenčevi jezikovni in vsebinski podkovanosti. Če tega ne storimo, bomo zidali gradove v oblakih, učenca bomo vedno konfrontirali z nalogami, ki jih ne bo dojemal, in bo počasi obupal. Vsak učitelj in profesor pozna tisti didaktični princip, da se moramo vedno opirati na učenčeva predznanja, ko mu razlagamo novo učno snov. Sodeč po ugotovitvah gospe Pergerjeve, so ta njegova predznanja blizu absolutni ničli. Vsa dejstva govore o tem, da

moramo korenito spremeniti naše dosedanje metode poučevanja »sekundarne materinščine«, ki je pri nas slovenščina, moramo jih popolnoma prilagoditi situaciji v Porabju, moramo eksperimentirati sami, **moramo napisati sami svoje učbenike**. S tem seveda ni rečeno, da se morajo sedaj učitelji vsesti za pisalno mizo in napisati takoj učbenik za prvi dvojezični razred osnovne šole! Morajo pa zapisati vse vaje, vso snov, vsak stavek, ki jih predvidevajo obdelovati pri pouku, po pouku pa označiti tiste vaje, ki so bile uspešne, in črtati vse, kar ni bilo praktično, kar je potrebovalo preveč časa, ker je bilo preveč zapleteno, in jih nadomestiti z bolj konstruktivnimi vajami. Vaje, ki služijo utrditvi posameznih besed, izrazov, morajo biti vedno enostavne, da ne bi preobremenile učenca, ne smejo biti »enačbe z dvema neznankama«. Korekcijski material moramo naslednje leto ponovno »dati na tehtnico«. Enemu od ravnateljev dvojezične šole je izredno ugajalo, da sta v dvojezični šoli pri pouku hkrati dva učitelja, eden z madžarskim, drugi s slovenskim maternim jezikom. To dejstvo omogoča, da lahko učenec odgovarja v jeziku, ki si ga zbere pri obravnavi določene snovi. Normalno je, da pri nas ta metoda ne bi delovala, dokler učenec ne obvlada slovenskega jezika. Potrebujemo pa tudi mi na vsak način dva učitelja, samo z različnimi nalogami. Učitelj, ki enako dobro obvlada madžarščino, slovenščino in njeno porabsko inačico, bi ob obravnavi neke teme imel nalogo vse jezikovne elemente, ki so z obravnavano temo povezani, temeljito

vaditi, nato le-te v izrazih, pozneje v prostih stavkih in tako naprej. Mora upoštevati tudi dognanja eksperimentov, da se vsak nov jezikovni element v določenem časovnem razmahu in situacijskih inacičah mora ponavljati vsaj trikrat po tistem, ko je učenec spoznal novo besedo, nov izraz. Le v tem primeru lahko računamo na uspešnost! To sistematično in namerano ponavljanje moramo pozneje upoštevati tudi pri sestavljanju učbenikov. Naloga drugega učitelja oziroma profesorja, čigar primarna materinščina mora biti brezdvomno slovenski jezik, bi bila aktiviranje tako imenovanega pasivnega besednega zaklada pravkar obravnavane teme v situacijah, ki so blizu dejanskim življenjskim situacijam. Situacijsko tenzijo, ki je prisotna pri jezikovnem reševanju vsakdanjih situacij, ki človeka pravzaprav spodbuja, inspirira na govor, pa lahko premosti pri pouku učiteljeva oziroma profesorjeva pohvala ob pravilni rešitvi situacijske naloge. Če je ta »drugi« učitelj državljani Republike Slovenije in učenec vidi, da le-ta razume, kar je on hotel povedati, deluje njegova pohvala ali že tudi dejstvo samo, da je profesor razumel, kar je on hotel povedati, dosti bolj prepričljivo kakor v primeru domačina. Potem sledi obdelava naslednje teme in se učitelja zopet menjata, kajti vsaka nova beseda, vsak nov izraz, struktura jezika zahteva precizno primerjavo s primarnim jezikom, to je jezikom, ki ga učenec že obvlada, torej z madžarskim oziroma delno tudi s porabskim. Toda o tem več v naslednjem prispevku.

Suzana Guoth

REKLAME

Gda sam ge v srednjo šaulo ojdla – ka je nej gnes ali včara bilau – te smo se tū dosta včili ranč tak kak gnes. Samo ka smo te pod ovakšim režimom živeli kak gnešnja deca. Tistoga ipa je moda bila, ka so tej, steri so živeli v socializmi, šinfali tiste, ki so živeli v kapitalizmi, tisti so pa šinfali nas. Tau je že drugo pitanje, gde so lūdje baukše živeli, gde so bola slobaudni bili.

Mi smo se te po šaulaj dosta kaj takšoga tū včili, pa so nam telkokrat v glavau tukli, ka smo naslednje eške vörvali tū, gda so šinfali vse, ka je tam, pa so trdili, ka je vse tisto na kvar lūdam. Če se je pa zgodilo, ka je kakšen človek malo domau prišo s tistoga »pekla«, smo vidli, ka lepo obleko, lejpi auto ma, vidi se na njem, ka nejma finančni brig. Človek si je zatok te premišlavo. Depa na tau smo tū odgovor dobili. Tak so prajli, ka so te lūdi es poslali za reklamo, naj pokažejo, kak tam dobro de. Na, Baug moj! Te se je pa takšo tū zgodilo, ka smo nistarni na svoje bližnje tak malo na krivo gledali, ka so špionge gratali.

Steri je tiste cajte nej doživo, buma si ne vej zmisлити, ka vse je bilau. Pa te smo si želeli, naj bi tomi gnauk konec grato, naj bi mi tū tak slobaudni gratali, kak so ovi, pa mo te mi tū vse meli kak ovi. Pa tak mo se obnašali tū.

Pa je es prišo te svejt tū. Že več kak deset lejt v njem živemo, pa te tūj pa tam djaučemo za tisto, ka je te bilau, ka je baukše bilau. Gvūšno, ka se je svejt cejlak spremejno. Cejlak med drugimi pogoji živemo, kak smo te živeli, gda so nam vsakši stopaj skomandirali. Gnes nišče ne komandira, leko delaš, ka ščeš, samo sam se moraš brigati za preživetje. Pa te so se lūdje začnili pri nas tū tak držati kak tam. Nistarni so srečni bili, fejt so vedli pejnaze obračati – neškem prajti, ka pejnaze prati – pa na gnes majo svoje firme, pa vse ka k tomi vcuj odi. Samo ka je tau nej večina. Tej drugi se pa tak branimo, kak se moremo. Vsakši den dobimo nauve informacije, kak, gde, za kelko leko tau ali tisto kúpimo, na posaudbo vzememo. No, tau so reklame. Nega dneva, gda županjski dnevnik Vas Népe s pošarske lade nut prinesem, ka bi z njega nej vöspadno kakšen papir, kakšen reklamni material. Pönūjajo nam autone, pohišstvo, posaudo, gvant..., tak, ka ti glava vse štrmi, če tisto vse ta prešteš. Pa če nemaš prakse, te eške tejm reklamam vörveš tū. Samo edno peldo naj napišem. Auto. Prej že za telko ali za telko pejnez leko nauvi auto s salona domau pelaš. No pa te, če rejsan škeš nauvi auto, se vzemeš, pa se z velikim vūpanjom nut postaviš v eden takši salon. Gda nut staupiš pa te tam lepo oblečani gospaudje haup vzemajo, si več nej takši velki legen, zatok ka ti glavau puno nagučijo, pa te ne vejš, če si pojep ali dekla. Po pravom je tak, ka če vidijo, ka si kauličkaj pri pejnzej, te se tam več ne rejšiš.

Tvoja glava samo eške vekša grata pa se skurok razčesne, gda auto vöplačaš. Gde je pa te tista cejna, ka so go v reklamaj tak z velikimi numerami napisali. Pa če kaj povejš, te tak gledajo, ka prej si ti etak zaostanjeni? Ne vejš, ka auto trbej registrirati, trbej ga zavarovati, pa vejša Baug, ka vse? Tak nauri pa dunok ne moreš biti. Zatok pa samo tak naleki v žepko segneš pa eške par stau gezero vövdariš.

Pa ne mislite, ka je tau samo pri autonaj tak. Te reklame, kak šegau mammo povedati, »lažejo kak pes«. Kelko pa te koštajo? Največkrat so na dobrom papiri, so barvne. Tau pa vsakši vej, ka je tau nej fal špila. Sto pa te tau vse vöplača? Vej pa ti pa ge.

Zdaj mi je napamet prišlo, ka sam se pred več kak štiridesetimi lejtami včila. Reklama je prej na kvar človeki. Tauj je v kapitalizmi takša stvar, štera nauri človeka, pa ga zapelava.

Naš mali rosag, če se je kaj navčijo od kapitalizma, te so tau reklame. Reklamo ja fajn vejmo delati. Nej pa gvūšno, ka takšo blago, takšo kvaliteto znamo garantirati, kak bi se šikalo, ka go nam reklame obečavajo.

Irena Barber

Cerkveni spomeniki v Prekmurji

Dragi pa poštüvani bralec Porabja!

Gda je mene gospa glavna urednica Marijana Sukič tak poprosila, ka bi napravo takša kratka pa zanimiva pisanja o cerkvenij spomenikaj v gnejšnjom Prekmurji, mi je tou nej lejko spadnilo. Najprle zatou, ka znam, kak težko je kratko, pa ešče zanimivo pisati o stvarj, štere majo bogato in fejst razgibano preteklost. Ob drugim pa mi šče težko spadne pisati v narečji. Tak, kak je moj materni jezik, šteroga gučim, se etik pri nas več ne piše, pa tü, gda se guči, se ga mejša s knjižno in pogovorno slovenščino. Dapa znam, ka de takša rejč komi med vami, poštüvani bralci, bole segnila do srca, sam gori vzeu tou nalogo, ka bom probo pisati tak,

kak znam, kak gučim in kak bi vam tüdi sam, če bi šli vküper te cerkve gledat, pripovedavo. Pisu vam bom tak, kak sam gučim, v nekše fele ravenskom-dolinskom govori, tak, kak so me včili oča pa mati pa stara mamca. Proso vas boudem, ka tou moje pisanje jemlete kak pout do vas in pout do spomenikov.

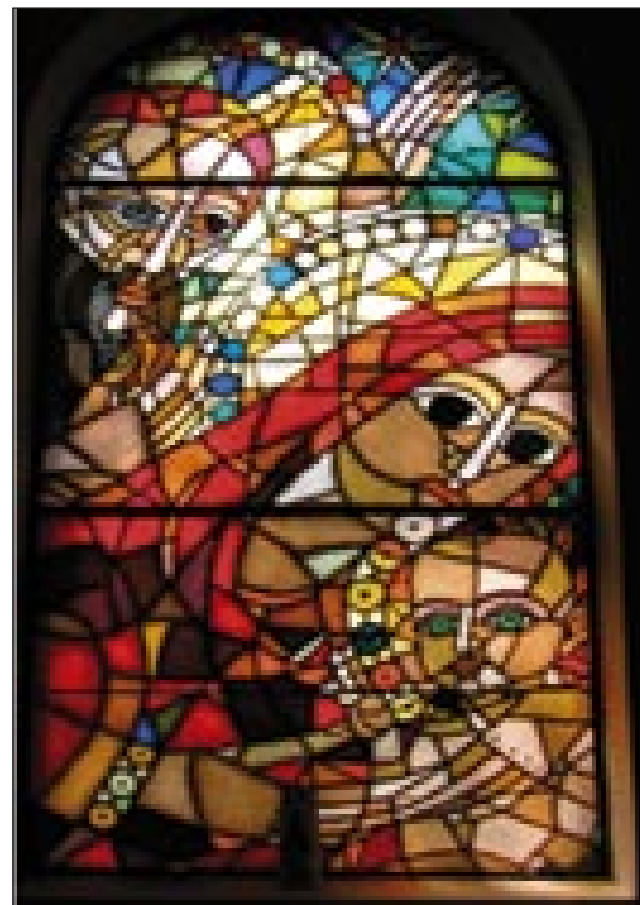
V naslednij mejsecaj boude najprle guč o prekmurskij rimokatoliškij farnij cerkvaj, tak v groubom po abecednom redi. Takši mujšter sam si vözbrau zatou, ka de nekši red. Pa tüdi zatou, ka nindri te itak moremo začati. To, ka pa najprle začam z rimskokatoliškimi, je samo záto, ka te predstavljajo glavnoučo. Mam

pa v plani, ka mo ešče piso o drugij božij hramaj, tak o evangeličanskij (protestantskij), pa tuj o bole redkij, kak so binkoštna, ali pa tuj izgüblene, židovske pa ešče kakše drüge.

Naj poštüvanomi bralci že naprej povejm, ka neje moj cilj, ka bi na šurko piso o cerkvenoj zgodovini (történelem), liki o tom, kakše fele so vse te cerkve, kakša so stara so njüva zidanja, kakša je njüva vrednost v arhitekturi, lepota, štere lejko ešče vidimo notri v njij, pa kakše pomene, posebnošče majo njuvi kejpi, kipi (szobor) pa tak naprej. Te pa odimo vküp na tou dugo pout.

cerkev, za štero je plane napravo ljubanski arhitekt Jože Kregar (1921-1991); njegov učitel je biu Jožef Plečnik, veliki slovenski in lejko povejmo evropski arhitekt tö. Kregar je cerkev dobro povekšo in tau napravo tak, ka je stari ednoladijski prostor odpro na južno stran in k njoj prizido stransko kapelo, štero imenuvlejo Jožefova kapela, zato ka so na oltar postavili od že pokojnoga mariborskoga rezbara

na, šteri oblači siromaka. Novo cerkev so po Kregarovom plani končali 1985. Povedati morem, ka je zanjo napravo inventar (opremo) tö, že spominjani krstilnik in glavni oltar, pa s simboliko dvanajstih kamnov (dvanajst Izraelovih rodov) zaznamovana glavna dveri (vrata). V tom, zapadnom (nyugat) deli je napravljeni šurki pevski kor, na šteroga prednjoj strani (čeli) je najšlo mesto

Sveta držina, farbano okno (vitraž) M. Bizovičarja iz 1993

Bakovci

Župnijska cerkev sv. Ane

Tam prek potoka Mokoša stoji že od 1891. leta cerkev sv. Ane, štera je skoz vek bila večkrat prezidana, zato tö, ka so Bakovci komaj 9. marcija 1981 dobili svojo faro. Ešče od začetkov krščanstva v Slovenskoj okroglini so bivajoči na toj gnešnjoj bakovskoj zemli spadali, pri toj so pokopavali tö, kcuj soboški prafarni cerkvi. Tü so zidano kapelo dobili ob konci 19. veka in od tistoga časa tam na vhodi stoji lej-

Župnijska cerkev sv. Ane v Bakovcih iz leta 1891 in prezidana v letih 1982-85

pi zvonik, šteroga zvünesnja znamenja kažejo, ka je biu napravljeni v historističnom (historizáló) duhi. Ešče gnesden se dá tou od daleč viditi. Tak je

bila sprva cerkev zidana kak eden, pravokotni, banjasto velbani cerkveni prostor, šte-

roga znoutraj v štiri tale delijo slopi, to je tak napravljeni oporniki, ka se prek šurko potegnjene proge držijo z drugo stranjo. Štiri okna na severnoj

steni so velka, pa so zgoraj tak po novoromansko napravljena in so sčista vsa okrašena z prelejpimi slikanimi oknami (vitraži), štere je z velkim majstrstvom napravo leta 1993 slikar M. Bizovičar (r. 1927). Majo pa te vitraži globoki pomen, šteri družji pasijonske štorije (*Kristuš nosi križ, Vstajenje*) z jako privlačnim vitražnim kejpom *Svete družine*. Notri je na vzhodnoj, oltarnoj steni kejp, posvečeni patroni cerkve sv. Ani, šteri kaže, kak *Ana vči šteti malo Marijo*; napravo ga je že leta 1936 znani prekmurski, ovak v Zagrebi vözošolani slikar Karel Jakob (1908-1981). V oltarnom deli sta ešče od prve cerkve iz leta 1909 ostala kipa (szobor) *Marije* in *Srca Jezušovoga*, vse drugo, kak krstilnik in tabernakel, pa je mlajše, iz časa po 1982.

Te, gda so Bakovci gratali fara, je po voli vernikov zrasla vekša

Andreja Blatnika z lipovoga lesa vönaprvlenoga *Jožefa z Ježuščkom* v rokaj. Ta kapejla ma zanimivi kasetirani leseni plafon, pa farbana okna, vitraže. Te slednja so napravljena leta 1996 tö po Bizovičarovi mujštri. So pa zanimivi: tak se v sedmij oknaj menjavlejo prilike štirij evangelistov (od desne na levo) *Matjaša, Markoja, Luke* pa *Janoša*. Vmes med njimi pa so kejpi *blaženoga Slomška, sv. Antona Padovanskoga*, pa *sv. Marti-*

štirinajst štacij *Križovoga pota*. Fejst ovakše, kak smo je včeni, jij iz terrakote (žgana zemla) vönapravo že pokojni pater Hugo. Če tak vküp potegnemo, kakša je bakovska župnijska cerkev sv. Ane, te lejko povejmo: tam ob Mokoši, kak stoji med kučami, je najšla prav lejpo mesto. Notri ma svoje bogastvo v navideznom preprausnosti, štero pa v diko lepote in düha krasijo fejst dobra farbana okna.

Janez Balažič

OD SLOVENIJE...

Janša obiskal baltske države

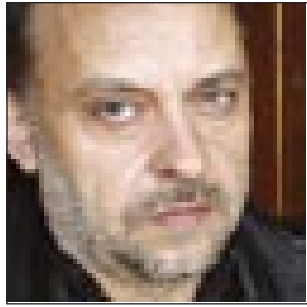
Predsednik vlade Janez Janša je na svojem prvem uradnem obisku v tujini obiskal baltske države: Litvo, Latvijo in Estonijo. Namen obiska je bil predvsem poglobitev dvostranskih političnih in gospodarskih odnosov, Janša pa je z gostitelji govoril tudi o aktualnih evropskih in drugih mednarodnih vprašanjih. Na obisku sta ga spremljala ministra za zunanje zadeve in gospodarstvo, Dimitrij Rupel in Andrej Vizjak, ter številčna gospodarska delegacija pod vodstvom predsednika Gospodarske zbornice Slovenije Jožka Čuka.

Drnovšek v New Yorku

Predsednik Janez Drnovšek se je v New Yorku udeležil vrhunskega zasedanja Združenih narodov. Drnovšek se je udeležil srečanja svetovnih voditeljev za krepitev kulture in miru skozi dialog in sodelovanje, srečal pa se je tudi z direktorjem Projekta tisočletja, ekonomistom Jeffreyjem Sachsom. Drnovšku se je na zasedanju pridružil tudi zunanji minister Dimitrij Rupel, ki je imel kot predsedujoči Ovseju ob robu vrha več mednarodnih srečanj.

Na obisku nacionalni vojaški predstavniki zveze NATO

Nacionalni vojaški predstavniki držav članic zveze NATO so na povabilo načelnika generalštaba Slovenske vojske generalmajorja Ladislava Lipiča prispeli na obisk v Slovenijo. Lipič in obrambni minister Karel Erjavec sta goste sprejela na ministrstvu za obrambo, pripadniki Slovenske vojske pa so gostom predstavili dosežani razvoj in preoblikovanje Slovenske vojske, njeno organizacijsko formacijsko strukturo ter potek profesionalizacije in integracije v zvezo NATO.

Feri Lainšček

MOJA MUZIKA

Znan, ka mi je bilou tak usojeno. Na eden lejpi den se je tam doma pri nas na vesi iz močvare začula muzika. Bijo je tou glas goslina. Deteča najgerost me je potegnola, ka sam šou proti njej. Stari soused je razkoračeni stou na sredini travnika pa je z ločecom vlačo po strunaj. Gledo sam ga pa sam se čüdivo. Vidlo se mi je tou kak v kakši senjaj, tak ka sam ma ranč nej več vüpo bole vcuj. Stari je igro travam, roužam, oblakom pa vötri, šteri ma je zdigavo rejdkje vlasé.

»Ali zdaj vördješ, ka majo tüdi ftiči radi takšo muziko?« me je pito, gda je opazo, ka ga gledam. »Kak je pa tüdi ne bi mele rade?« mi je šče pravo. »Vej pa ta muzika, znaš, nam guči o takšij rečaj, štere so šče lepše, kak je té svejt okouli nas.«

Razmo sam te, ka po toum takšom špila ftičom, samo, štere so tiste reči, ka so leko šče lepše, kak té svejt okouli nas, toga sam pa nej mogo razmeti. Žou mi je šče zdaj, ka sam ga o toum nikdar nej pito, zatou ka je mrou prlej, kak sam zavolé zraso za takša pitanja.

Dugo po tistom je naš velki pisatelj Miško Kranjec napiso knigo Strici so mi povedali. Gda sam jo šteu, sam opazo, ka se je tüdi njemi v detinstvi zgoudilo neka takšoga. Pickova banda, štera je cejlo nouč do onemoglosti špilala na gostüvanji, se je domou gredouč stavila v močvari pa si je šče malo za sebé zašpilala. Nišče je drugi tam nej mogo čüti njigve muzike kak samo ftiči pa trave, rouže, oblaki pa vöter, ali vseeno jim je bilou tak lepou pri srcej, ka so nej mogli enjati igrati.

Tou mi je, geli bar, pravilo, ka moj stari soused nej biu tak strašno čüden. Ali pa, ka ta düša Pickove bande v tej krajaj šče skouz živé. Kaj bole pametnoga sam si o toum te nikdar nej zbrodo, kak je tou, ka se človek s takšov muzikov prikloni nečemi vekšomi, kak je on sam. No, kak koli je že s tejm, leko povejm samo, ka sam takše muzičare od tistoga mou znou prpoznati. Oni pa so tou tüdi čütili. Znali so, ka mam v žepki karto, štere ne moreš küpiti na nikšoj kasi nej.

Srečavo sam je širon Panonije, vse tam od Debrecena, do Bečeja pa Ludbrega, pa vseposedi so bili gnaki. Dopütili so mi, ka sam prisedno k njigvomi stoli, pa se napiu té lepote. Zatou pa zdaj tüdi vejm, ka obstaja svejt, v šterom je muzika vekša od nout, düša močnejša od vsakšoga zakona, en sam pravi trenutek pa bole važen od vsakše prihodnosti.

RADIO MONOŠTER

UKV (FM) 106,6 Mhz

Od ponedeljka do sobote

od 16. do 17. vöre,

v nedelo

od 12. do 14. vöre.

Galerija Murska Sobota

STALNA ZBIRKA – SLIKARSTVO

Za ljubitelje likovne umetnosti je v Galeriji Murska Sobota na ogled izjemno privlačna razstava – izbor slikarskih del iz stalne zbirke. Prva razstava je namenjena slikarstvu, druga, prihodnje leto, bo kiparstvu, na tretji pa bodo grafike, risbe in fotografije.

»Od nekdaj velja, da je krona znanstvenoraziskovalnega dela na likovno-galerijskem področju postavitve stalne muzejske zbirke. V mislih

murskih slikarjev, kiparjev in umetniških fotografov.

Načrti segajo dalje, in sicer v nadgradnjo sedanje galerijske zgradbe. Novi prostori se bodo vključili v podobo tega dela mesta, pomembni pa bodo predvsem zaradi 770 umetniških del, ki jih je soboška Galerija odkupila od leta 1972 in so zdaj shranjena v depojih.

V stalni zbirki bodo predstavili dela sodobnih likovnih ustvarjalcev v Pomurju. Gre za dela

imam postavitev stalne zbirke sodobne likovne umetnosti Galerije Murska Sobota z likovnimi deli 20. stoletja in novejšimi stvaritvami. S ciklusom treh razstav želimo javnosti in stroki predstaviti umetniška dela, ki jih v svojem fundusu hrani Galerija Murska Sobota. Začetek pridobivanja del sega v leto 1972 in se nadaljuje do današnjih dni,« je v kakovosten in privlačen katalog napisal mag. Franc Obal, vršilec dolžnosti direktorja Galerije.

Razstava in katalog pomenita začetek načrtnega, strokovno dokumentarnega predstavljanja del s področja slikarstva. Temelji za raziskovalno delo so bili postavljeni ob otvoritvi nove galerijske zgradbe leta 1980 z razstavo del po-

prve šolane generacije, ki je nastopala v prvi polovici 20. stoletja: Ludvika Vrečiča, Karla Jakoba, Lajčija Pandurja in Ferija Küharja, in tako vse do današnjih dni. Sestavni del zbirke sodobne likovne umetnosti je tudi mala plastika slovenskih in tujih likovnih ustvarjalcev, pretežno iz držav bivše Jugoslavije. Galerija namreč od prvega jugoslovanskega bienala male plastike leta 1973 pa do zadnjega trienala evropske male plastike 2004 načrtno odkupuje skulpture za stalno zbirko male plastike, edino v Sloveniji in eno redkih v Evropi.

Po podatkih iz kataloga so v slikarskem fondu stalne zbirke dela petintridesetih slikarjev, na zdajšnji razstavi pa so dela petindvajsetih slikarjev iz stalne zbirke.

SLOVENCE IZ SOMBOTELA IN CANKOVE DRUŽI „ZVESTI SIN DVEH NARODOV“ AVGUST PAVEL

Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel v Sombotelu je z društvom z enakim imenom na Cankovi navezalo stike pred dobrimi petimi leti, tau pa zatok, ka bi delo, štero je začno Avgust Pavel, v „malom“ nadaljevali. Avgust Pavel je bio jezikoslovec, etnograf, pesnik, profesor ... na Cankovi ga ja rodila slovenska mati, da pa v madžarski zemli počiva. Že na konci 19. in na začetki 20. stoletja je s svojim delovanjem, najbola pa s prevodi literarnih del približeval Slovence pa Madžare.

Člani dvej društev se vsakšno leto srečajo. Gnauk na Madžarskom, drgauč pa v Sloveniji. Tau leto smo se Sombotelčani pelali na Cankovo. Pred rojstno ižo Avgusta Pavla nas je pozdravo Drago Vogrinčič, župan občine Cankova, šteri je v svojom guči vözdigno, ka je našo druženje v skupni Evropi ešče bola pomembno, kak je tau pred tejm bilau. Zdaj,

štvi povezuje Avgust Pavel, zatok pa vsakič, gda gorziščemo Cankovo, položimo vejnec na spominsko ploščo, štera je na rojstni iži Avgusta Pavla, naše pesmarce pa se njegovimi spomini poklonijo s slovensko pesmijo.

Gostitelji so nam letos tō bogati program pripravili. Najoprvin smo se odpelali v Potrno/Laafeld, gde smo si

S Potrne nas je avtobus pelo prejk avstrijske Radgone v Slovenijo, gde smo si najoprvin poglednili lončarstvo pri Zelkovich v Pečarovcaj. Pri tej iži se že 130 lejt spravljajo s tau meštrijov. S tradicijo je začno dejdek, zdaj se pa že vnučinja spravla z glino. Pauleg toga držina ma ešče irašnje vinsko klejt, kam so nas pozvali na koštavanje vina.

Letošnji program se je končo na Turistični kmetiji Ferencovi v Kraščaj. Tū nas je čakala

skupina Odpisani, s šterimi smo vküpar spejvali prekmurske pa porabske pesmi. Pa kak je tau že navada, najbola žmetno je té, gda se trbej posloviti... Prelejni den smo preživeli vküper s Cankovčani. Zatau se zvün župana moramo zavaliti gospej Hildi Vogrinčič pa njeni čerki Nataši, onedvej sta skouz z nami bilej pa smo od njija dosta zanimivoga zvedli.

Ibolya Dončec

Prauška v Odrance

10. septembra je Samouprava Andovci organizirala prauško v Odrance. Pozvana je bila cejla ves, od najmenšoga do najstarejšoga. Ta so nas sprvajali ešče naš kantor iz Števanovec, Röfcin Jenek tō.

Zazranka v devetoj vöri smo štartali iz Andovec, zato ka smo na edenajsto vöro bili zgučani z gospodom župnikom Lojzetom Kozarom. Gda smo v Soboto prišli, tam smo ešče telko časa meli, ka smo si poglednili grad pa mesto. Bili so taši starejši med nami, steri so od petdesetoga leta nej ojdli v Soboti. Dapa bili so taši tō, šteri so ešče nikdar nej odli v taum varaši. Leko ka za volo tauga smo telko odli gor pa dol po varaši, ne vejm, dapa tau gvüšno, ka v Odrance smo dvajsti minut kasnej prišli.

Gospaud Lojze Kozar so nas že vanej pred cerkvi čakali. »Tau so té gospaud,« je prajlo več lidi, »vejpa oni so že meli pri nas v Andovci mešo.« Pa tau je rajsan tak. Gda smo v Andovci zvonik svečali, oni so mešüvali pri nas. Kak smo dola z autobusa staplali, eden za drügem smo se potekali, zato ka je vsakši proto nebi gledo. Gledali smo törme, stere so letos vcujozidali k cerkvi. Malo taši lejpi cerkvi se najde tū v našoj krajini. Potejm smo šli v cerkev, gde so nam gospaud taprajli kratko zgodovino cerkve. Zvedli smo, kakšna nesreča se je zgodila, gda so bauto (obok) zidali. Osem lidi je mrlau, gda so se cügli dolasipali. Tej so v ednom mesti pokopani na pokopališči, ka smo mi tō poglednili. Prvin kak bi vō iz cerkvi prišli, gospaud so dopistili našomi kantori, naj nika zašpila na nauvi orglaj. Röfcin Jenek so že gor steli titi po stombaj, gda so jim gospaud Kozar prajli, ka so tau že bole moderne orgle pa tū spodi leko igra na njij. Jenek so dolaseli pa so tak začnili špilati, kak če bi vsigdar te orgle nücali. Potejm smo se poslovlili pa zahvalili gospaudi Lojzeti Kozari za trüd pa ka so nas tak lopau sprejeli.

Če smo že tak tam bili, smo si ešče poglednili v Veržeji mlin na Müri. Dugo smo nej mogli tam biti, zato ka so sunjacke nas steli zeti. Brž smo küpli melo pa eden za drügem smo notra v avtobus zuskakali. V Otovcaj smo se ešče malo stavili pri Smodiši, gde so nas že z dobro večerjov čakali.

K. Holec

*Sombotelke pesmarce pred rojstno ižo Avgusta Pavla
Posnetek: Ágota Szenczi*

ka so se granice oprle, narodi se bola leko bližajo k en drügomi. Tau so leko Slovenci, Madžari aj drügi narodi. Dobro vejm, ka se je Avgust Pavel za prijateljstvo sosednji narodov že na konci 19. pa na začetki 20. stoletja trüdo. Za v Sombotelu živeče Slovence pa je tau druženje posaba važno, mi etašoga reda leko negujemo svojo materno rejč, vsebola spoznamo matični rosag, navežemo prijateljstvo, ka de, vüpajmo, dugo držalo. Z vsakšim obiskom se naša slovenska identiteta tō vsikdar bola krepj. Ob tej prilikaj nikdar ne pozabimo, ka drü-

poglednili Pavlovo hišo/Pavel Haus. V Avstriji je Pavlova držina te živela, gda je on študiro v Budimpešti. Leta 1927 je držina ižo darüvala Grofu Karlu, Pavlovi pa so šli nazaj v Slovenijo. Gnes je iža Kulturni dom Društva člen 7 za avstrijsko Štajersko, gde se srečavlejo slovenski pa avstrijski Štajerci, eno- in dvojezični prebivalci iz okolice. Kak smo tau od predsednice društva štajerskih Slovencev zvedeli, v Radgonskem trikotniku živeče Slovence ešče gnesden ne priznajo v Avstriji, da pa oni se borijo, ka bi se vsebola uveljavili.

... DO MADŽARSKE

Madžarski zunanji minister v Vatikanu

Madžarski zunanji minister Ferenc Somogyi je prejšnji teden obiskal Vatikan, kjer je imel pogovore z nadškofom Giovannijem Lajolo. Osrednja tema pogovorov je bil nesporazum med madžarsko katoliško cerkvijo in vlado o finančni podpori cerkvenim šolam in karitativni dejavnosti. Kot je povedal Ferenc Somogyi, ostane osnova dvostranskih dobrih odnosov tudi v prihodnje sporazum, ki sta ga madžarska vlada in Vatikan podpisala leta 1997, čeprav so v mešani komisiji, ki ugotavlja izvajanje sporazuma, razhajanja glede podpore, ki je namenjena cerkvenim šolam. Po mnenju zunanjega ministra, če si strani nekatere določbe sporazuma razlagajo neenotno, bi morala mešana komisija vzajemno napisano in enotno besedilo zapisati v posebnem zapisniku kot prilogi osnovnega sporazuma. Nekatera vprašanja se pa dajo razčistiti s tem, da se v zapisnik vnesejo konkretne številke. Madžarski zunanji minister se je po vatikanskem obisku srečal tudi s svojim rimskim kolegom Gianfrancom Finijem.

Programi, prireditve

- 22. septembra bo potekalo prvo izobraževanje porabskih slovenskih učiteljev, ki ga bo izvedla višja svetovalka za porabsko narodnostno šolstvo mag. Valerija Perger.
- 24. septembra se bodo kulturne skupine (števanovske pevke, gledališka skupina Veseli pajdaši, monoštrske ljudske pevke, folklorna skupina Sakalovci) udeležile enodnevnega izleta na avstrijsko Koroško, kje se bodo spoznavale s tamkajšnjimi slovenskimi inštitucijami.
- 25. septembra bo etnologinja Marija Kozar v Gorjanskem pri Komeni prevzela Štrekljevo nagrado. V kulturnem programu bodo nastopili gornjeseniški ljudski pevci.

„POMAGAMO, GDA JE ČLOVEK POTREJBEN POMAUČI“

„Naš kraj, Gornji Dolič, leži na Koroškem med Velenjem in Slovenj Gradcem. V naši občini žive kaulek 6000 ljudi, naš kraj pa ma 1500 ljudi. Mi mamó bola malo društvo“ mi pripovejde mladi gasilec, *predsednik PGD Dolič-Sentflorjan Boštjan Pavlič*, koga se zatok leko spoznala, ka je trno praktično darilo dau prejk seničkim gasilcom. Z najinoga gonča, steroga se prejk djala v našo domanjo rejč, leko spoznamo čutenje, pomauč gasilcov v Sloveniji, steri delajo z dobre vaule, zatau se zovejo PGD (prostovoljno društvo gasilcov).

• *Kak ste prišli v stike, kak ste se spoznali s seničkimi gasilci?*

„Z Gasilskim društvom Gornji Senik smo se povezali, smo začnili vküper delati, gda smo njim odali za simbolično ceno cisterno za 5500 litrov za vozi-

ti vodau za piti pa gasiti ogenj, če se kaj vövožgé.“

• *Vašo dröjštvo njim je redno veseldje sprajlo, ka ste njim fejs za potrejbo valaun mašina podarili.*

„Ja, na danešnjom svetki smo njim podarili ške dva dihalniva aparata (mašina, steriva pomagata sapo davati

Simbolično se je podpisala pogodba o prevzemi gasilske cisterne

človeki). Dali smo s tejm namenom, naj domanji gasilci

leko s prve rauke pomagajo lidam v nesreči, gda je človek potrejbem pomauči.“

• *Ali je vašomi društvu že potrebno bilau nücati takšni mašin v resnici?*

„Tau je štiri lejta nazaj, gda smo ške nej meli dihalni aparatov pa se nam je en človek mauro od dima v goreči izi. Po

tejm smo dobili za dar tejava aparata, od gasilskoga društva

Slovenj Gradec, steriva gnesdamo na Gorejnji Senik. Z lejti smo si leko ponauvili škir, smo dobili novejšje mašine pa smo se odlaučili, da s tejm pomoremo lidam prejk mejé. Podarimo zatau, naj na té način tü pomagamo rejšiti človeško živlejnje. Mislim, ka je tau našo poslanstvo. Vü pam, ka do tej aparati na Gorejnjom Seniki slöjžili bole za gasilske vaje, probe, kak pa za nöjc v resnici. Če do pa mujs mogli ji nöjcati, vöjpamo, ka se njim posreči obraniti človeka.“

• *Vi sami ste že 24 lejt gasilec, od leta 2001 pa predsednik društva. Gasilci mate v resnici delo, ali ste pa bola furt pripravleni, samo naj se nikšna nesreča ne zgodi.*

„Ja, kak ste prajli, najbaugše je, če smo furt pripravleni, pa se nika lagvoga ne zgodi. Na leto povprečno mamó od 2 do 5 intervencij, zmananöja, gda je kakšna nevola, pa nas zove-

jo na pomauč. Mi smo pod Pohorjem, töj nam hudourniška, velka, grda voda dela probleme. Če je velka povauden, v par minutaj smo v vodej. So pa požari, ognji, strela...“

• *Gasilci prej fejs vküper držite, ste radi vküper, se radi veselite.*

„Gasilstvo je pri nas simbol za druženje, družbo lidi. Gasilske veselice so ške itak tradicije. Leko povejm, ka letos so oprvin prišli gasilci z Gorejnjoga Senika na našo 13. tradicionalno srečanje na Florjano vo nedelo, gde je bilau prejk dvestau gasilcov iz cejle Slovenije. Druženje, padašivanje, spoznanstvo med gasilci so fejs potrebna. Zatau pa ob tej priliki tü lepau pozovem vse Porabske Slovence, naj zvöjn gasilcov oni tü pridejo k nam na Pohorje, gde si leko poglednejo, kak živemo pa ka se vküper leko poveselimo.“

Klara Fodor

Pismo iz Sobote

Ram, Sobota, Prekmurje, Slovenija, Evropa, EU. Ja, tak zdaj tou de, od našoga rama do EU-na pa ta nazaj do douma. Tou nam je zdaj usojeno in zagnouk ovak ne more biti. Tak so zdaj naše poti gratale vcejlak evropske, so gratale po evropsko zamotane.

- *Zaka bi bilou enostavno, če je leko komplicejrano!*

Tak se zdaj po novom guči v Evropi, pa potomtakom pri nas tö. Kakoli, ka se tou lepou čüje od douma do EU-na, je nej tou samo tak naleki stoupiti na tou pout. Vej pa vejte: Zaka bi bilou enostavno, če je leko komplicejrano! In tak človek stoupi na tou pout vö iz svojga dauma. Rad bi si vörejšo nikšne papejre, ka bi si pri rami nika bole vred vzeu ali pa kaj maloga kuj zazido. Kakši šankrej ali kaj takšoga. Na, najprva stoupi v vesi do najbolje prejdnjoga, naj njemi povej, ka vse nüca za tou. Te njemi tisti

povej, ka naj pride za tri dni, ka si tou un mora vözbroditi.

- *Vej pa tou nede samo tak! Najprva trbej vse vküper pogledniti z vsej strani pa potistom mo vidli,* - njemi povej prejdjen v vesi.

Za tri dni znouva kloncka na dveri pri prejdnjomi v vesi.

- *Tou nede samo tak, kak ste si vi brodili. Trbelo de iti v Soboto. Tam vejo, kak je s tejm,* - cejli sneni zejva proti človeki prejdjen v vesi.

- *Gospoud, tou nede samo tak, kak si vi brodite,* - njemi povej pri prvi dveraj dama s šminko za do oči pa doj do guta. - *Kuman ste es prišli v varaš pa že škete meti vse papejre zgotovlene.*

- *Dapa ge že štiri vöre čakam eti pred vašimi dverami,* - njoj pobožno tumači človek.

- *Ka si pa vi brodite, ka sam ge nej že ranč tak štiri vöre v službi!?* - se trno groubo doj svadi tista šminkasta.

TOU NEDE SAMO TAK!

- *Pridite zranja, pa mo potistom vidli.*

Na, drugi den je bilou pa tak. Šminkasta je nej prajla nika drugo, samo naj se zglati pri drugi dveraj. Človek pokloncka na tej dveri. Tam njemi dajo paper, s sterim mora biti za pou vöre pri tretji dveraj. Človeki je tou malo čüдно, zato pita, zakoj kuman za pou vöre.

- *Vej pa, človek! Tou nede samo tak, kak bi si stoj želo. Vse de tak, kak mora iti,* - njemi raztumačijo.

Dapa za tretjimi dverami njemi vöovadijo, ka nema dobroga papera. Namesto papera SORSLO 45-AY10 je prineso paper SORSLO 45-AY11. Tak znouva začne pri šminkastoj, dapa ranč se je začnila güžina. Tam nin skur za edno vöro njemi šminkasta povej, naj se zglati pri drugi dveraj, tam njemi dajo paper, s sterim pokloncka na tretje dveri.

Tam njemi povejo, ka ga zdaj dun naprej vzemejo, samo eške naj malo počaka.

- *Pa kelko mo eške čako?* - pita zdaj že menje pobožno.

- *Kelko de trbelo,* - se čüje tam za dverami. - *Vej pa tou nede samo tak, kak si lidge brodijo.*

Na, že trno lačen pa žeden je prišo ta nut v sobo za tretjimi dverami. Dapa tam njemi povejo, ka zdaj dober paper drži v rokaj. Baja je samo tou gé, ka je tou nej prava soba za toga človeka. Tista soba je vcejlak na drugom kraji hodnika. Zdaj že našomi človeki popuščajo živci. Vcejlak grata zeleni. Začne se drejti, ka je vse vöovadi najbolje prejdnjim v Lublani, pa do po tistom že vidli svojga vraga.

- *Nega nevoule, spoštüvanja vrejden gospoud. Vi nas samo nutzglasite. Dapa za tou morate vöspuniti nikšne papejre. Dobite je tam od*

tiste sobe naprej eške troje dveri pa po tistom na lejvo. Na kraji hodnika je tista soba, - njemi tumačijo.

Tam je rejsan nikšna soba. Pokloncka, nut sedi možakar. Naš človek njemi vöovadi, zakoj je prišo. Možakar njemi povej, naj prinese takšne pa takšne papere. Človek küpi papere, je vöspuni in odnese možakari. Možakar je taprešte, brž se vidi, ka je nika nej vredi.

- *Tou nede samo tak, dragi moj gospoud, kak si vi brodite. Pri nas nika vcejlak drugoga leko nutzglasite. S tejm te morali iti v Lublano, tou mi nut ne gemlemo,* - je doj zakleno dveri od svoje sobe, vej se je pa delovni den že končo.

Kelko mi je prišlo na vüje, je naš človek zdaj nin v Evropskom parlamenti. Kloncka na dveri, pa vseposedi njemi tumačijo: Tou nede samo tak!

Miki

OTROŠKI

Miki Roš

IZ MOJOGA DNEVNIKA

Ime mi je Janina. Kelko sam stara, vam ne ovadim, ka se takšo deklin ne spitalve. Leko pa vam povejm, ka eške ojdim v šoulo. Dnevnik sam začala pisati zato, naj ne pozabim, ka se mi je zgodilo v dnevaj mojoga življenja. Na, vej človek ne mora samo tak tapozabiti, ka se njemi je zgodilo. Dapa nigdar se ne vej. Dnevi mojoga življenja so se začali pisati, pa je zato tou mojdnevnik, ka se v njem piše od moji dnevaj.

TAKŠI DEN, KA GA ČLOVEK NIKAK NE MORE TA POZABITI, PA GA NIŠKE RANČ NEŠKE TAPOZABITI.

Dragi moj, moj najdragši dnevnik. Gnes sam mejla rojstni den. Kelko sam stara, ti ne ovadim. Istina, ka ti skur vse vovadim, ka se pri nas doma godi pa ka se mi mota po glavej. Dapa o moji lejtaj mo tiüma. Vej pa pravijo, ka se žensk za njina lejta ne spitalve. Nejsam eške ženska, sam eške deklčka pa tou nika lejt eške ostanem, dapa vseeno, ge svoji lejt vö ne ovadim. Dapa njajva zdaj tou žensko modrijo, pa pogledniva, zakoj gnešnjoga dneva nigdar ta ne pozabim. Moj ata je vcejlak zvün svoje šege lejt po rami pred vsejmi drugimi. Rugato je z dverami, lejt vö pa nut, nika preklado es pa ta, šušnjao z našo mamo pa vsikši dve minuti gleda vö na okno. Mi mlajši smo že škeli staniti, un pa nas je klačo nazaj v poste.

- Ne smejte eške staniti! Vej te že vedli, gda leko stanete, sami gore pridete, gda se trbej vö iz poste skobacati, - je gučo tak potiüma, kak če bi stra emo, naj gor ne pribidi špital pun mlajšov.

Moja vekša sestra Zana je kuman eške strpela v svojoj sobi, ka je nej šla pred gledalo, ka de se edno cejlo vöro vred gemala. Moj mali brat Andi je že trno lačen biu, ge bi pa že škela v künji poslušati radijo.

Tak smo v postelaj čakali, ka de se zgodilo. Oča je kak zmejšani lejt od edni do drugi dver pa gleda, če smo eške v postelaj.

Na, nagnouk je vcejlak miren grato.

- Vsi ste v postelaj? - je pito skur po soldački.

- Ka bi pa nej, - se je vcejlak lačen zglo Andi.

- Zzjjaaaaaaaaaaaa, - je skouzi zobe spitala košava Zana.

- Ge sam, ata, - sam zejvala, vej sam pa skur nazaj zaspala, tak dugo sam čakala.

Te pa se je nagnouk čülo. Pred našim ramom se je zglosilo tisto, zakoga volo smo mogli biti tak dugo v posteli. Naša malovaraška banda je skur na pragi pod tarnacom vdarila najbole veselo nouto, ka si človek leko zbrodi. Mlajši smo se zagnali tavö pred smeječe muzikaše. Igrali so, ka se je vse obliskalo. Najbole na šurko pa se je smedjau naš ata pa mama tö, dapa nej tak na šurko kak ata. Gda so tou prvo nouto doj vdarili, sta pred nas mlajše stoupila našiva stariša.

- Vsejm trejm želejva vse najboukše za rostni den, - sta gučala v eden glas, - pa ka te zdravi pa veseli. Pa eške tou vam želejva, ka nete preveč vrli. De si eške stoj brodo, ka ste betežni gé, - sta doj povedala, kak eden. Vejn, sta se dugo včila té tekst.

- Vejpa nema niške gnes rojstni den, - je brž vözračunala naša Zana.

- Gvišno, ka nej, - je začno tumačiti naša ata pa je nej skončo.

Tadale je gučala naša mama. Ata bi vejn dve vöri tumačo, kak je s tejm. Mama pa je na kratko povedala, ka sta se tak

zgučala z atinom, ka mo gnes svetili rojstni den vsi trge vküper. Na, svetila de ga cejla držina. Tou pa zatok, ka je Zana mejla rojstni den eden mejsec nazaj, Andi de ga emo za eden mejsec, ge pa té mejsec, tam nin za deset dni.

- Vej ste se pa skur gnako naroudili, - je do rejči znouva prišo naš ata. - Vej sva z mamo tak delala pred lejta mi, naj se vsi trge narodite na isti den, če pa natura po svoje dela, - je eške pravo, mama pa nejmi je z rokou doj zaprla lampe.

Vsi smo se smedjali, najbole pa muzikaši pa sousedge, ka so že prišli na naš dvor. Ata je dau komando in vesele noute so nam napunile vüje. Mama je že odla po dvouri s taclinami puni gestija, oča je točo domanje vino. Na, nej nam mlajšom, liki vsem starejšim, ka so prišli k nam. Mi pa smo geli pa plesali, dokejč so nas nosile noge pa dokejč je kaj gestija eške šlau nut v nas. Ja, dragi moj dnevnik, trno lepou je bilou. Tak je bilou lepou, ka se je Zana pozabila počesati pa namazati pred gledalom. Tak je bilou veselo, ka je Andi pozabo na gesti vse do pou dneva. Tak smo se dobro meli, ka sam vcejlak pozabila pisati nut v tebe. Eške dobro, ka mi je zdaj vnoči trbelo vö titi. Tak sam se prbidila, ka sam ti zdaj leko vovadila, kak je tou bilou. Rejsan, takšnoga dneva človek nigdar ne pozabi. Zdaj pa dem spat, ka me od plesanja vse noge bolijo.

MOJE POLETNE POČITNICE

KOTIČEK

Poletne počitnice so bile zelo kratke, pa tudi utrujajoče. Toda imel sem čas tudi za počivanje.

Od 27. junija do 2. julija sem sodeloval v 15. slovensko-madžarskem arhivskem raziskovalnem taboru. V ponedeljek zjutraj smo z avtobusom prečkali mejo na Verici. Pot smo nadaljevali v Šalovce. Tam je bila otvoritev, tu smo imeli tudi prenočišče. Imeli smo dve skupini, eno s slovenske in eno z madžarske strani. V skupini smo bili mladi dijaki. Dopoldne smo hodili od hiše do hiše in smo spraševali. Popoldne pa smo imeli različne programe. Kopalimo se v Moravskih Toplicah, ogledali smo si cerkev in smo igrali košarko. V sredo popoldne smo se peljali na Madžarsko, prenočišče smo imeli v Števanovcih v hotelu Apát. Tu smo raziskovali stare dokumente, molitvene knjige in zemljevide. Ljudje so nam veliko pomagali pri delu in so nam veliko pripovedovali, kako so prej živeli in delali. V petek zvečer smo imeli veliko zabavo, ki je trajala do zore. V soboto smo priredili razstavo iz tistih dokumentov, ki smo jih zbrali. Na žalost je ta teden hitro minil in smo se poslovili. Ta tabor je bil zelo dober in vesel. Našli smo si prijatelje in dobre stike.

Potem sem veliko pomagal staršem doma. Kosil sem travo, betonirali smo, belili, vozili in žagali drva. Delali smo tudi na njivi. Na začetku avgusta sem se začel učiti voziti avto. V sredini julija smo začeli igrati nogomet, ker se je začelo nogometno prvenstvo. Dvakrat na teden smo imeli trening. Razen tega sem bral obvezno literaturo in sem pomagal starim staršem. Na televiziji sem spremljal športne programe ne samo nogomet, ampak tudi druge.

Poletne počitnice so hitro minile in se je začelo zadnje šolsko

letu, najbolj težko glede učenja. Pred mano je matura in izbira poklica. Upam, da bom svoje cilje dosegel in uspešno končal gimnazijska leta.

* * *

Poletne počitnice so hitro minile. Nisem preveč vesela, da se je začela šola, ker bo to šolsko leto zelo težko. In kaj sem delala poleti?

Bila sem doma, pomagala sem mami pri delu okrog hiše. Skrbela sem za svoje zajčke in psa. Bila sem žalostna, ker poletje ni bilo tako vroče. Od 27. junija do 2. julija sem sodelovala pri madžarsko-slovenskem raziskovalnem taboru, kjer smo zbirali stare dokumente. Hodili smo od hiše do hiše in smo spraševali, če imajo ljudje stare »papire«. Ljudje so z veseljem dali dokumente, poleg tega so pripovedovali, kako so živeli in kako so jih izselili. Dva dni smo bili v Sloveniji v Dolencih in Krčki. Domačini so znali ne samo slovensko ampak tudi madžarsko. V sredo smo se odpeljali na Madžarsko, kjer smo zbirali dokumente v Števanovcih, Verici-Ritkarovcih in Andovcih. Na madžarski strani je bilo zelo dobro, ker v teh vaseh poznam več ljudi, saj tudi jaz živim v Števanovcih. Na koncu tabora smo priredili razstavo, kjer so bili na ogled zbrani dokumenti. V soboto je bila otvoritev razstave in ljudje so jo prišli pogledat. Mi smo bili zelo veseli, ker je bil ta teden zelo zanimiv. Spoznala sem nove prijateljice in prijatelje. Z njimi ohranjam stike dalje. Nisem mislila, da bo ta tabor tako dober in zanimiv. Na koncu avgusta pa sem bila v mestu Várpalota pri mojih sorodnikih. Tako sem preživela poletje.

Gabor Holec
Agota Holec
Gimnazija

KAUT

LEPO GOJEN VRT JE ROMANTIČNI »PRIZIDEK HIŠE«

Človek, čeravno živi v materialni stiski, si lahko uredi svoj majhen paradiž, z njim lahko poteši svoje zahteve po estetskem užitku. Medtem ko je zelenjavni vrt proza, je cvetlični vrt poezija. Pogled na harmonično razmeščenost pisanih cvetličnih kompozicij ustvarja duševno uravnovešenost, zakopava v pozabo skrbi, žalost, morda celo tudi siromaštvo.

rasah z zidom obdani okrasni vrtovi. Na zgornji terasi se je med cvetličnimi gredami nahajal marmorni studenec in z zeleniko obrobline cvetlične grede raznih oblik, med njimi bazeni z vodometi, narejeni ravno tako iz marmorja. Na vrtovih kalifornijskih, floridskih in havajskih vil danes res ne morejo manjkati plavalni bazeni, ne morejo

sten občutek je v poletnem času zajtrkovati na lastni terasi med rožami in poslušati ptičje žvrgolenje. Skoraj vseeno je, ali imamo na vrtu angleško trato, drevesa, okrasna grmovja ali rože, vseeno je, ali imamo velik ali majhen vrt, ker vsak privablja tja ptice, metulje, privablja pomlad in poletje. Lepo se je zbuditi tako, da vemo, da moramo narediti

Zajtrk na prostem

Ko urejamo, lepšamo svoj vrt, gotovo ne bomo dolgo iskali odgovora na vprašanje, ali je delo na vrtu zdravo. Vsak se bo sam lahko prepričal, kako pozitivno deluje na počutje človeka delo na prostem celo takrat, če čutimo v mišicah mačka in si naberemo nekaj žuljev na dlaneh.

Kot sem opisala že v enem izmed prejšnjih prispevkov, je vrtna umetnost doživela svoj razcvet že v starem veku. Bogati grški meščani so okrog svojih razkošnih vil uredili čudovito lepe vrtove s pisanimi cvetličnimi gredami in skulpturami. Ugodnost so zagotavljali ležalniki, viseče postelje in udobne klopi. V bližini Rima so zgradili celo vrsto sijajnih vil. Najbolj znane med njimi so bile Ciceronova, Plinijeva in Lukulova vila. Najbolj zanimiv opis teh vrtov je podal Plinij, ki je podrobno opisal svoj toskanski vrt. Okrog dvorišča so bili razmeščeni stanovanjski prostori in na vseh te-

manjkati manjši marmorni bazeni, niti vodometi, toda mi, povprečni ljudje, več ali manj shajamo tudi brez njih. Vsak izmed nas, ki ima svojo hišo ali stanovanje z vrtom, je lahko srečen, kajti delček narave lahko ima za svojega. Z okrasnimi betonskimi ploščami tlakovana terasa, obdana z dekorativno ograjo iz kovanega železa, opremljena z vrtnim pohištvom, delno ali popolnoma pokrita s streho, predstavlja takšen prehod med stanovanjem in vrtom, da ima človek na njej občutek, kot bi se nahajal v nekem prizidku hiše, torej v stanovanju, urejenem na prostem. Mnogo nas je takih, ki bivamo od zgodnje pomladi do pozne jeseni pravzaprav na prostem. Če je »zeleno stanovanje« opremljeno tudi z »vrtno kuhinjo«, recimo z žarom, je naša terasa primerna ne le za počivanje članov družine, temveč tudi za prirejanje domačih zabav, žurov. Veliča-

le kaj korakov in že imamo v dosegljivi bližini gostolenje ptic in dišanje vrtnic v jutranji svežini. Čisto drugače je priti domov z občutkom, da lahko obrnemo hrbet cestnemu prometu, natrpanim vozilom in smo kljub temu lahko na svežem zraku. Po službi si v nekem mirnem kotičku lahko privoščimo še malo božajočega sonca, lahko uživamo še kaneček miru.

Ne smemo pa pozabiti, da ni dovolj zgolj občudovati vrt, temveč moramo v poletni vročini opaziti tudi to, če so rožice žejne, moramo paziti, da se ne izsušijo, in jih v večernih urah redno zalivati. Ne pozabimo, da lep vrt ni le užitek, temveč s trdim delom, s kopanjem, grabljenjem in zatiranjem pleveli ustvarjen užitek. Le takrat bomo imeli lep vrt, če bomo skrbeli zanj, če bomo žrtvovali zanj nekaj prostega časa. Pomislimo tudi na to, da so vrtovi po svoji naravi zelo hvaležni in se za naš trud velikopotezno oddolžijo.

Suzana Guoth

Slovarček:
gostolenje – csicsergés
zgolj – csupán
zatiranje pleveli – gyomirtás
se velikopotezno oddolžiti – nagyvonalúan meghálál

Vaški dan v Sakalovcih

Letošnji vaški dan v Sakalovcih je potekal 3. septembra, v soboto. Program se je začel popoldne ob dveh z nastopom folklorne skupine. Nato so se začele nogometne tekme, katerih so se ude-

ležile 3 ekipe iz vasi. V premoru med tekmami so igrale ženske proti dekletom, kar je bilo po mojem mnenju za gledalce najbolj zanimivo. Zmagala so dekleta, 5 proti 1. Organizatorji so poskrbeli tudi za dobro voljo otrok, ki so lahko uživali na gradu, kjer so lahko skakali do večera. Po tekmah je bilo tudi tekmovanje za mlade, pod vodstvom Jožija Illésa. Okoli četrte ure se je začelo kosilo za vse vaščane, in sicer žličniki z golažem. Med programi je bila tudi glasba, Ferenc Kalamar je igral že od popoldneva naprej. Vaški dan se je končal s plesom, ki je trajal do jutra. Tako smo se zabavali v Sakalovcih. Ni se zgodilo nič posebnega, vendar je bilo lepo. Na koncu bi se še zahvalila tistim trem ženskam, ki so ves dan delale in poskrbele za okusno kosilo.

N. Vajda

NIKA ZA SMEJ

Premišlava si

Karči je etognauk v Lipi sejdo pa je eden za drugim velke krigline piva požiro. Gđa se je že naloko, si je etak premišlavo: »No, zdaj ne vejm, če sam šest ali pet kriglinov spijo. Edno je gvüšno, ka štiri vöpláčam.«

V künji

Kölnar je v restavraciji v künjo staupo pa etak pravo küjari: »Boj tak dober pa tistomi gospaudi, steri črni gvant pa bejlo srajco ma, sküjjaj dva para klobasi.«

Zdaj küjar etak pravi: »Dojda tomi eden par tü. Vido sam ga, ka je tak pijan, ka de tak dva para vido.«

Zdaj kölnar etak pravi: »Dobro, dobro. Depa on je štiri pare proso.«

V krčmej

Vince pa Toni sta si etognauk malo nut v krčmau sedla pa te Vince napamet vzema, ka Toni fejst skriva edno drženco. Ma etak pravi: »Ti, Toni, zakoj pa tak fejst skrivaš tau drženco?

Bojš se, ka ti go vkradnejo?«
Toni pa: »Nej, nej, tau se bojim, ka go stoj gor spozna.

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:

porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk:
EUROTRADE
PRINT d.o.o.
Lendavska 1
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.